

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

- 2018 ett rekordår för skogsindustrin
- Råvarutillgången avgörande för att industrin ska kunna möta en växande efterfråga och bidra till en hållbar ekonomisk tillväxt

Kerstin Hallsten

Chefsekonom
kerstin.hallsten
@skogsindustrierna.se
0702-67 70 25

Katrin Heinsoo

Rådgivare
Branschstatistik
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se
08-762 72 42

Magnus Niklasson

Marknadsanalytiker
Träprodukter
magnus.niklasson
@skogsindustrierna.se
08-762 72 56

Torgny Persson

Forsknings- och
innovationsdirektör
torgny.persson
@skogsindustrierna.se
08-762 79 79

Sammanfattning

Det har skett en tydlig avmattning av konjunkturen globalt och i Sverige på senare tid. Nedgången är större än vad många väntat. Pågående handelskonflikter, Brexit, politisk instabilitet i tillväxtländer och dessutom ett ökat risktagande under senare år, är några av de omvärldsfaktorer som kan påverka konjunkturen än mer negativt. Men det finns även risker kopplade till klimatet, som till exempel extrema väderhändelser.

Svensk skogsindustri utvecklades väl under 2018. Produktionsvolymerna var i stort sett oförändrade och exportvolymerna minskade, men exportvärdena ökade däremot starkt, med nästan 30 procent för pappersmassa för att nämna ett exempel. De ökade värdena är till stor del en följd av stigande priser. Genomsnittspriserna på massa och trä var på rekordnivåer under tredje kvartalet, men har därefter fallit tillbaka något. Uppgången kan kopplas till den tidigare förstärkningen av den internationella konjunkturen.

När det gäller trämarknaden ser vi en fortsatt ökning av global träkonsumtion under året, om än med något lägre tillväxttakt. Eftersom tillväxttakten i produktion är begränsad i många länder, bör marknaden åter kunna stärkas.

Framöver bedömer vi att produktionen i massa- och pappersindustrin ökar. De senaste årens investeringar, och den därmed ökade produktionskapaciteten, i kombination med en ökad efterfrågan på förnybara produkter kopplat till en stark medvetenhet om klimat- och hållbarhetsfrågor talar för det.

Centralt för industrins möjlighet att fortsätta att utvecklas är tillgång till skogsråvara. Det är viktigt att förutsättningarna att bedriva ett hållbart skogsbruk är förutsägbara och inte ytterligare begränsas av till exempel ökad areal skyddad skog. Det är positivt att Januariavtalet tyder på att man från politiskt håll vill verka för en utveckling av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi. Det är även positivt att partierna ska utreda hur äganderätten till skogen ska stärkas. En risk är förstås att detta drar ut på tiden. För att skogsnäringen ska kunna bidra till en hållbar ekonomisk tillväxt är det viktigt att det snarast tas konkreta beslut inom detta område.

Det är även av vikt att forskningsinsatser görs och att det offentliga bidrar med finansiering. På så vis kan investeringsrisken delas vilket kan påskynda övergången till en cirkulär bioekonomi. Eftersom 10 procent av skogsindustrins export går till Storbritannien är Brexit en annan källa till oro. Men vi förväntar oss att Storbritannien kommer vara en fortsatt viktig marknad för svensk skogsindustri, bland annat då de är beroende av svenska skogsindustriprodukter och vi har en relativt stark position på den brittiska marknaden jämfört med andra exportländer.

Om rapporten

Rapporten innehåller en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin.

Rapporten innehåller även en bedömning av svensk skogsindustris förväntade utveckling. En redogörelse och bedömning av global och svensk konjunktur finns också med.

Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges. Rapporten finns även på skogsindustrierna.se.

Innehållsförteckning

Ekonomisk utveckling i Sverige och globalt	3
Massamarknaden	10
Pappersmarknaden	14
Trävarumarknaden	18
Fördjupning – Framtidens produkter och processer	24
Appendix	26

Ekonomisk utveckling i Sverige och globalt

- Tydlig avmattning globalt och i Sverige
- Exportvärdet för skogsindustriprodukter har ökat starkt i år
- Råvaruutbudet avgörande för skogsindustrins förmåga att växa
- Nedåtriskerna för global och svensk BNP-tillväxt dominerar
- Risker men även många möjligheter för skogsindustrin

Svagare global utveckling

Under senare år har den globala tillväxten sammantaget utvecklats relativt stabil, trots att vägen har varit kantad av ett antal mer eller mindre stora risker (se diagram 1.1). Ingen risk har dock materialiserats så att det har uppkommit en synkroniserad nedgång i paritet med den som inträffade 2008. I enskilda länder har utvecklingen varierat. Tillväxten i utvecklings- och tillväxtländerna har fortsatt att vara klart högre än i de utvecklade ekonomierna. I de utvecklade länderna har tillväxten dämpats över en längre tid.¹

Sannolikt kommer tillväxten i global BNP fortsätta att utvecklas relativt stabilt, men något svagare än de senaste två åren. Många bedömare har reviderat ned sina prognoser som en följd bland annat av att tillväxten bromsats in mer än väntat under 2018. Olika indikatorer som till exempel OECD:s ledande indikatorer, för många länder och på totalen, visar också på fortsatt inbromsning och till och med en tillväxt under det normala. Det finns också ett antal risker som, om de materialiseras, kan leda till att avmattningen går snabbare och blir större än vad som ligger i mångas bedömningar, se vidare i riskavsnittet.

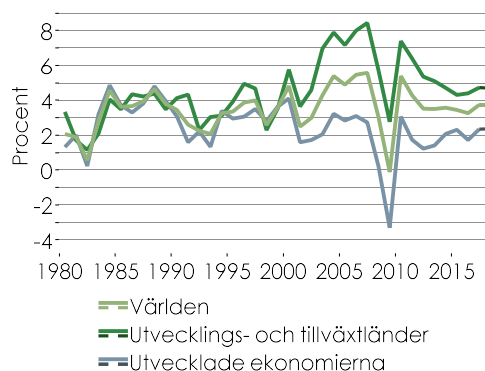
Tillväxten i Kina fortsätter att bromsa in

Att den ekonomiska utvecklingen varit stark i tillväxtländerna beror delvis på den höga tillväxten i Kina, men inte enbart. De senaste åren har dock den kinesiska tillväxten gradvis dämpats. För 2018 ökade BNP med 6,6%, vilket är den svagaste tillväxttakten sedan början av 1990-talet. Bland annat har tillväxten i den inhemska efterfrågan dämpats. Under senare tid har ekonomin stimulerats genom infrastruktur-satsningar och en mer expansiv penningpolitik. Reservkraven på bankerna har sänkt i flera steg under 2018, vilket har gett förutsättningar för en mer expansiv kreditgivning. Dämpningen har också

¹ IMF:s bedömning är att nedgången beror på en åldrande arbetskraft och långsammare produktivitetstillväxt, vilket sammanfallit med fallande ekonomisk dynamik och en ökad grad av marknadskoncentration. Den starka tillväxten i

motverkats av att den kinesiska valutan yuan har försvagats. Vår bedömning är att tillväxten i Kina dämpas ytterligare något i år.

1.1 BNP-tillväxt, procentuell förändring

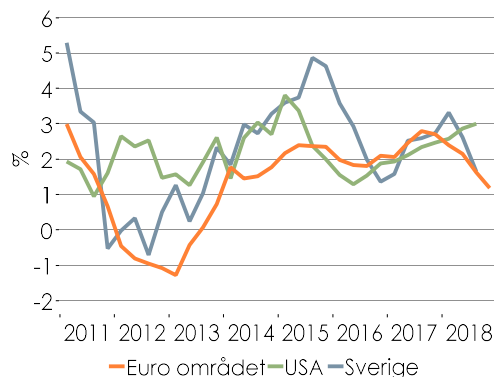

Källor: Macrobond, IMF, World Economic Outlook October 2018

Nu väntas även tillväxten i USA dämpas

Tillväxten i USA har sedan den finansiella krisen 2008 utvecklats relativt väl, stimulerad av bland annat en expansiv ekonomisk politik (se diagram 1.2).

1.2 BNP-tillväxt, procentuell förändring

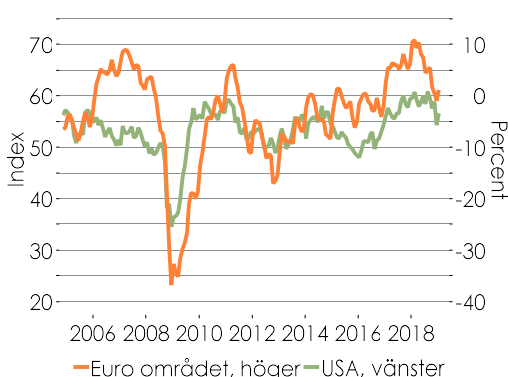
Källor: Macrobond, IMF, World Economic Outlook October 2018

I slutet av 2017 infördes skattesänkningar för hushåll och företag och det har även genomförts offentliga utgiftsökningar. Många bedömare förväntade sig att den årliga BNP-tillväxten skulle fortsätta att öka även sista kvartalet 2018. Mycket tyder nu på att tillväxttakten snarast mattas av. Till exempel föll inköpschefsindex för tillverkningsindustrin kraftigt i december (se diagram 1.3). I januari gick sedan indikatorn upp något igen. En fortsatt avmattning i tillväxten är att vänta på grund av utbudsrestriktioner som brist på kvalificerad personal, en mättnad i efterfrågan och en mindre stimulerande ekonomisk politik. Penningpolitiken har sedan slutet av 2015

utvecklings- och tillväxtländerna bedöms vara ett resultat av större inslag av ekonomiskpolitiska regelverk samt inriktningen mot mer öppen handel. WEO, IMF, oktober 2018.

stramats åt gradvis, men framöver bedöms Federal Reserve (Fed) slå av på takten med räntehöjningar.

1.3 Konjunkturindikatorer

Källor: Institute for Supply (ISM), European Commission (DG ECFIN), Macrobond, Industriarbetsgivarna

Europa - svag tillväxt blir svagare

I euroområdet har tillväxten sedan den statsfinansiella krisen 2010–2012 gradvis tilltagit, bland annat till följd en expansiv penningpolitik och i viss utsträckning även av en expansiv finanspolitik. Detta har lett till att även euroområdets konjunktur har stärkts. Tillväxten är dock klart svagare än i till exempel USA. Att euroområdet inte bedöms kunna växa snabbare beror på ett antal strukturella problem däribland en svag tillväxt i produktiviteten, problem inom banksektorn², svaga statsfinanser samt en politisk oförmåga att lyckas genomföra nödvändiga reformer.

Under 2018 dämpades tillväxten i euroområdet och en fortsatt nedväxling av tillväxten är att vänta även för det fjärde kvartalet och framöver. Liksom i USA begränsar ett högt kapacitetsutnyttjande ekonomierna att fortsätta att växa snabbt, samtidigt som den ekonomiska politiken kan förväntas läggas om i en mindre expansiv riktning även om den fortfarande ger stöd åt utvecklingen.

Ser mörkt ut för världshandeln

Tillväxten i världshandeln dämpades markant efter finansiella krisen 2008 (se tabell 1.4). Mönstret är detsamma för tillväxten på de svenska exportmarknaderna och därmed för den svenska exporten. Innan finanskrisen växte världshandeln, svenska exportmarknader och svensk export med runt 7 procent per år, medan global BNP växte ungefär hälften så snabbt. Från 2011 och fram till nu är motsvarande siffror mellan 3 och 4 procent. Perioden från 1990-talets början till finanskrisen bröt ut präglades av en omfattande liberalisering av världshandeln.

² Det finns ett generellt behov av att förbättra bankernas kostnadseffektivitet och lönsamhet genom,

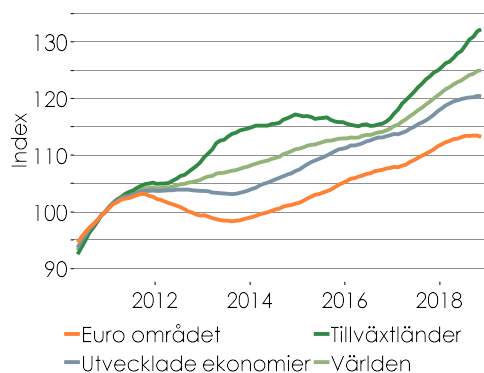
1.4 BNP-tillväxt och handel, procentuell förändring

	1990–2007	2011–2018
BNP i världen	3,7	3,6
Världshandeln	ca 7	ca 3
Svensk exportmarknad	7,5	ca 4
Svensk export	6,5	3,4
Svensk BNP	2,5	ca 2

Källor: Macrobond, Konjunkturinstitutet

En gradvis ökning av tillväxten både i världshandeln och svensk export har sedan inträffat efter 2008. Mätt som andel av BNP är dock utrikeshandeln fortfarande på en lägre nivå än innan krisen 2008. Detta kan vara kopplat till att importen i utvecklade länder och däribland euroområdet tog fart först efter 2014. Detta spelar roll då flera av Sveriges viktigaste exportländer ligger i euroområdet. De asiatiska utvecklings-ekonomierna import har ökat betydligt snabbare, men än så länge är den svenska exporten till dessa länder relativt liten. Hur världshandeln kommer att utvecklas framöver är osäkert bland annat kopplat till ett antal geopolitiska risker, så som den pågående handelskonflikten mellan Kina och USA samt riskerna kopplat till en allmänt svagare ekonomisk utveckling.

1.5 Import, total volym, index

Källor: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB), Macrobond, Industriarbetsgivarna

Ingen klassisk högkonjunktur i Sverige

Även i Sverige har konjunkturen stärkts de senaste åren. Den starka tillväxten är delvis kopplad till den förstärkta internationella konjunkturen som har gynnat svensk export. Tillväxten har även stimulerats av en expansiv penningpolitik som i kombination med ett uppdämt investeringsbehov och stigande bostadspriser, bidragit till en snabb ökning av bostadsinvesteringarna. En annan faktor är den ökning som skett av befolkningen.

Det är dock inte en klassisk högkonjunktur som vi befinner oss i. Produktionen har förvisso ökat starkt, arbetslösheten har sjunkit gradvis, kapacitets-

bland annat genom större användning av digitalisering, och en översyn av deras affärsmodeller. IMF

utnyttjandet är högt och det råder brist på olika insatsvaror. Däremot har detta inte lett till någon kraftig uppgång i löner och priser. Det kan bland annat kopplas till att det inhemska resursutnyttjandet i mindre utsträckning påverkar kostnads- och prisutvecklingen. Globalisering och digitalisering har medfört att det i större utsträckning är det globala resursutnyttjandet som styr utvecklingen av löner och priser.

Under tredje kvartalet blev det en tydlig inbromsning i svensk ekonomi och BNP-tillväxten föll till och med jämfört med kvartalet innan. Flera faktorer bidrog till detta, varav en är kopplad till utvecklingen på bostadsmarknaden. Under några år steg huspriserna snabbt på ett sätt som inte var långsiktigt hållbart. Uppgången stimulerade bostadsbyggande vilket bidrog till en stark tillväxt i BNP. Prisuppgången bröts hösten 2017 vilket delvis kan vara kopplat till att efterfrågan inte matchade det exklusiva segment av bostäder som kom ut på marknaden och möjligtvis även till de åtgärder i form av amorteringskrav som infördes. Prisfallet ledde till en osäkerhet om bostadsmarknadens utveckling. Bostadsinvesteringarna dämpades, vilket bidrog till en svag BNP-tillväxt tredje kvartalet. Även under 2019 väntas bostadsinvesteringarna utvecklas svagt.

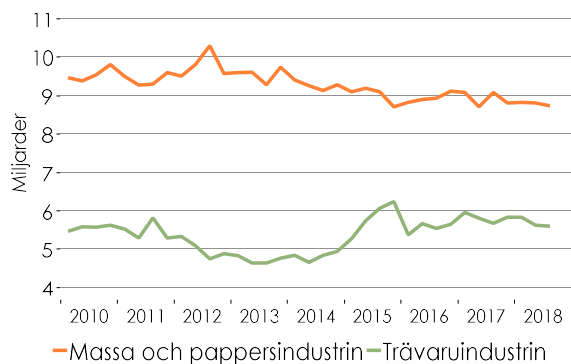
Rekordår för skogsindustrierna men ingen ökning i produktionen

Det har alltså varit en stark tillväxt reallt, det vill säga i fasta priser, under senare år i Sverige. En motsvarande real ökning har dock inte inträffat i skogsindustrin som helhet. Värde mässigt har sektorn haft rekordår och ökat starkt, men inte mätt i fasta priser eller i volym. Trävaruindustrins förädlingsvärde, som utgör knappt en tredjedel av skogsindustrins totala förädlingsvärde, ligger i fasta priser på ungefär samma nivå som i början av 2016. Även massa och pappersindustrins förädlingsvärde, som utgör den resterande delen, ligger i volym på ungefär samma nivå som i början av 2016 (se diagram 1.6).³

Utveckling av de olika delkomponenterna skiljer sig dock åt. Volymen av massa och kartong har stigit under en längre period vilket bland annat kan kopplas till en ökad e-handel. Produktion av grafiskt papper har däremot minskat vilket till stor del beror på att efterfrågan på papperstidningar minskat.

³ Enligt SCB:s produktionsvärdesindex föll produktionen av trä, samt massa och papper i fasta priser med runt 7 procent på årsbasis i november. Denna bild stämmer dock inte med den bild som följer av den volymstatistik som Skogsindustrierna själva tar in och som mäts i ton och kubikmeter. Enligt den statistiken var produktionsvolymerna i stort

1.6 Förädlingsvärdet i skogsindustrin⁴, fasta priser, säsongsrensats

Källor: Macrobond, Industriarbetsgivarna
Anm: Serierna motsvarar hela SNI 16 och hela SNI 17.

Råvaruutbudet avgörande för skogsindustrins förmåga att växa

Skogsindustrins möjlighet att växa påverkas och styrs av flera olika faktorer. Utbudet av skogsråvara är av stor vikt. Avverkningsnivån är inte formellt reglerad i Sverige. Den begränsas dock indirekt av de scenarioanalyser som Skogsstyrelsen regelbundet tar fram över den högsta hållbara avverkningsnivån. Förutsättningarna när det gäller bland annat skogsskötsel och avverkningsnivå varierar i scenarierna. Men utifrån dessa bedömer myndigheten en högsta hållbar avverkningsnivå som utgår från att framtida generationer inte ska behöva sänka avverkningsnivåerna. Enligt den senaste analysen i SKA 15 (Skogliga konsekvensanalyser) ligger den högsta hållbara avverkningsvolymen för perioden 2020–2029 i intervallet 95–100 miljoner skogskubikmeter (m³ sk) per år. Det betyder att den faktiska avverkningen i genomsnitt per år för hela perioden inte bör överstiga denna volym. Nuvarande avverkningsnivåer kring 90 miljoner m³ sk ligger därmed rätt nära vad som beräknas vara uthålligt. Ur detta perspektiv är alltså möjligheten att kraftigt öka produktionen i skogsindustrin begränsad.

Ett alternativt sätt att få tag på råvara är att importera den från andra länder. I dagsläget importeras knappt tio procent av råvaran. Importen är idag mindre än åren kring millennieskiftet, då industrin importerade mer från Ryssland och Baltikum. Möjligheten att öka importen begränsas av hård konkurrens och därmed höga priser.

För att öka råvarutillgången på längre sikt är det viktigt att ständigt arbetet med att utveckla och

oförändrade, se vidare kommande avsnitt. Vår egna statistik bedömer vi som mer tillförlitlig när det gäller att visa volymutvecklingen då den bland annat inte bygger på någon deflatering av löpande värden.

⁴ SNI 16 och 17 enligt SCB:s indelning.

förbättra skogsskötsel och exempelvis föryngra med genetiskt allt bättre plantmaterial.

På kort sikt är industrins försörjning av råvara känslig för oförutsedda händelser, vilket blev tydligt under förra året. Produktionen påverkades då av tillfälliga störningar i råvaruflödet till följd av väder, bränder och transportkapacitet.

För att kunna öka produktionen i skogsindustrin behöver företagen alltså få tillgång till mer råvara, men de behöver även investera i till exempel produktionskapacitet. Under senare tid har industrin begränsats av ett högt kapacitetsutnyttjande. Nu har stora investeringar gjorts, vilket beskrivs längre fram. Vid beslut om investeringar är det bland annat avgörande att råvaruförsörjningen är säkrad under lång tid framåt. Detta styrs till stor del från politiskt håll. Det är därför viktigt att de politiska förutsättningarna att bedriva ett hållbart skogsbruk är förutsägbara och inte ytterligare begränsas av till exempel ökad areal skyddad skog, se vidare i riskavsnittet.

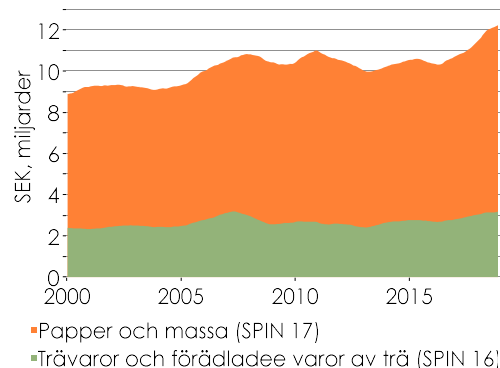
Produktions- och exportvärdet har ökat kraftigt

Till skillnad från volymerna har alltså det totala värdet av skogsindustrins produktion stigit sedan 2013. Tredje kvartalet 2018 hade värdet av såväl massa- och pappersproduktionen som trävaruproduktionen ökat med drygt 10 procent på ett år. Cirka 70 procent av det som produceras exporteras. Räknan man bort den del av massan som används i den egna produktionen av papper och pappersprodukter är motsvarande siffra cirka 80 procent. Skogsindustrins andel av svensk export, och framförallt varuexport är relativt stor, 6,6 procent respektive drygt 10 procent.

Exportvärdet för den totala skogsproduktionen har ökat gradvis sedan början av 2000-talet (se diagram nedan). Novemberstatistiken från SCB visar att exportvärdet ökade starkt under 2018, drygt 10 procent (se tabell 1.8). Värdet och utvecklingen för de olika skogsindustriprodukterna skiljer sig dock åt. Exportvärdet för pappersmassa ökade mest, med nästan 30 procent.

Det ökade värdena är till stor del en följd av stigande priser (se diagram 1.9) vilket i sin tur kan kopplas till den tidigare förstärkningen av den internationella konjunkturen. Till exempel var SCB:s exportprisindex för trävaror i genomsnitt 15 procent högre till och med november i år jämfört med motsvarande period 2017.

1.7 Skogsindustrins⁵ exportvärde

Källor: SCB, Skogsindustrierna

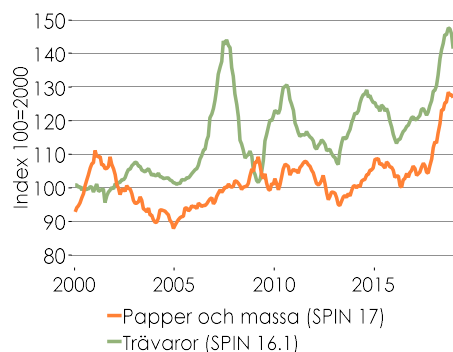
1.8 Exportvärde, skogsindustriprodukter⁷, procentuell förändring 2018/2017 ackumulerat och andel

	Exportvärde		
	jan-nov 2018	jan-nov 2017	% förändring
Massa	22 701	17 665	28,5
Papper	66 125	61 583	7,4
Trävaror	27 479	25 041	9,7
Pappersvaror	10 087	9 647	4,6
Förädlade produkter av trä	7 551	7 543	0,1
Skogsindustriprodukter	133 943	121 479	10,3

Skogsindustriprodukters andel av	kv1-kv3 2018	kv1-kv3 2017
Total varuexport	10,2	10,4
Total export	6,6	6,6

Källor: SCB, Skogsindustrierna

1.9 Exportprisindex för trävaror samt papper och massa (SEK)

Källa: SCB

⁵ SPIN 16 och 17 enligt SCB:s indelning

Stora investeringar i skogsindustrin

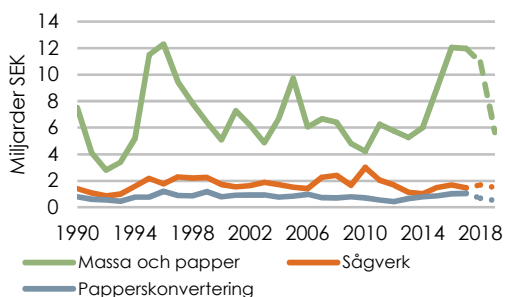
Begränsningar och omställningar av produktionen, men även en positiv framtidstro har bidragit till stora investeringar i skogsindustrin. Under de senaste tre åren har det investerats cirka 45 miljarder kronor. Under 2017 motsvarade investeringarna drygt 20 procent av industrins totala investeringar och 10 procent av näringslivets totala investeringar samt 5 procent av de totala fasta bruttoinvesteringarna (se tabell i appendix).

BillerudKorsnäs har investerat cirka sju miljarder kronor i en ny kartongmaskin på Gruvön, som beräknas komma i drift under 2019. Stora investeringar har även skett på massasidan. SCA har satsats åtta miljarder på en utbyggnad av Östrands massabruk. Investeringen väntas fördubbla kapaciteten, med start i slutet av 2018. Vidare har Södra Cell investerat fyra miljarder för utökad kapacitet hos Värö bruk. Igångkörning skedde under 2016. Under 2019 beräknas investeringarna enligt uppgifter i SCB:s investeringsenkät gå tillbaka till en mer normal nivå på drygt 8,5 miljarder kronor.

Om den nya kapaciteten utnyttjas maximalt, och ingen annan produktionskapacitet, tas bort innebär det att skogsindustrin skulle öka sin efterfrågan på virke motsvarande cirka 8 miljoner kubikmeter.

1.10 Investeringar i skogsindustrin,

anläggningar i Sverige 1990-2017, prognos 2018-2019

Källor: SCB, oktoberenkät 2018, löpande penningvärde

Inbromsning i svensk ekonomi och viss ökad produktion i skogsindustrin

I linje med den inbromsning som redan skett internationellt och i Sverige; dämpningen i bostadsinvesteringarna, en mindre expansiv penningpolitik i Sverige, ett högt kapacitetsutnyttjande etcetera, är det rimligt att anta att BNP-tillväxten i Sverige blir klart lägre 2019 än 2018. I takt med att den globala ekonomin och världshandeln bromsar in skulle man kunna argumentera för att det även sker en inbromsning i skogsindustrin. Olika indikatorer som branschens prisindex och Konjunkturinstitutets barometrar har också vänt nedåt under de senaste månaderna. Fortfarande är de dock i flera fall på höga nivåer.

De senaste årens investeringar inom massa- och pappersindustrin och den därmed ökade produktionskapacitet talar dock snarast för ökade produktionsvolym och produktionsvärde. De globala trenderna mot fortsatt digitalisering, en ökande e-handel (fler förpackningar av kartong) och urbaniseringen med tätare bebyggelse (fler "on the go-förpackningar" väntas samtidigt öka efterfrågan på skogsindustrins produkter. Ett ökat globalt välbstånd och ökad medellivslängd, och därmed en ökad efterfrågan på hygienpapper, väntas också bidra till detta.

Det finns samtidigt ett strukturellt skifte mot en ökad efterfrågan på förny- och återvinningsbar råvara med lågt koldioxidavtryck, till följd av en stark medvetenhet om klimat- och hållbarhetsfrågor. Framöver förväntas branschen till exempel gynnas av de investeringar som gjorts inom träbyggnadsindustrin, i kombination med det stora intresse som finns för att bygga i ett hållbart byggmaterial som trä (se vidare i fördjupningsrutan "Framtidens produkter och processer").

Risk för en snabbare inbromsning än önskvärd

Som beskrivits ovan är det sannolikt att det kommer att ske en fortsatt inbromsning av konjunkturen globalt och i Sverige framöver. Det finns dock ett antal faktorer som gör att avmattningen kan bli mer abrupt och större än väntat. Under en lång tid har det funnits ett antal geopolitiska risker som kan leda till en svagare utveckling framöver. En är den pågående handelskonflikten mellan Kina och USA, en annan den fortsatta osäkerheten kring hur Brexit kommer att se ut och vad de ekonomiska effekterna därmed blir samt politik instabilitet i bland annat tillväxtländer.

Geopolitiska spänningar gör även att det kan bli svårare att på det internationella planet hantera globala kriser. Problemen med detta förstärks av att det ekonomisk-politiska handlingsutrymmet på sina håll är begränsat. Det penningpolitiska handlingsutrymmet är i vissa länder begränsat av att ränteläget redan idag är lågt och kan väntas vara det även under kommande år. I USA har den expansiva finanspolitiken bidragit till att stimulera tillväxten. Men en ökad skuldsättning för staten innebär samtidigt att det finanspolitiska utrymmet minskar. Detta riskerar att förstärka en nedgång i tillväxten, speciellt om hållbarheten i de offentliga finanserna ifrågasatts.

De senaste årens utveckling med snabbt stigande tillgångspriser och försämrade finansiell motståndskraft på sina håll gör också att utvecklingen kan bli betydligt sämre än förväntat.

Riskerna i omvärlden utgör så klart även en risk för Sverige, dels direkt via en svagare internationell efterfrågan och dels indirekt via bland annat en oro på de finansiella marknaderna. I Sverige utgör fastighetspriserna och hushållens höga skuldsättning

en tydlig risk, liksom hur bostadsinvesteringarna kommer att utvecklas framöver. I tider som dessa är det viktigt med politisk stabilitet och handlingskraft. Hur det nya politiska samarbetet kommer att fungera får därför läggas till listan av nedåtrisker för den ekonomiska utvecklingen.

Risker kopplade till miljön och klimatet har övertid fått allt större uppmärksamhet i takt med att de blir allt mer akuta. Extrema väderhändelser, naturkatastrofer och misslyckad hantering av klimatkriser uppfattas av ledande experter och beslutsfattare som centrala risker.⁶

Risker även för skogsindustrin men även många möjligheter

Miljöfrågorna är något som så klart även påverkar skogsindustrin och detta på flera olika sätt. Stormar, torka, bränder och barkborreskador är några riskfaktorer som kan påverka tillgången på råvara och därmed industrin på kort och i vissa fall lång sikt,

Som tidigare nämnts innebär miljöfrågorna samtidigt många möjligheter för skogsindustrin. Den ökade medvetenheten om vikten av hållbarhet skapar en vilja från företag, regeringar, organisationer och individer att använda mindre olja och plast och mer trä, kartong och andra biobaserade material.

Vad som händer med den internationella konjunkturen är så klart också av stor betydelse i och med att skogsindustrin exporterar ungefär 80 procent av produktionen. Till exempel har det starka allmänna konjunkurläget varit en av huvudorsakerna till en ökad konsumtion av trä. En kraftigare avmattning globalt än väntat skulle därför kunna få negativa återverkningar även på skogsindustrin. Det strukturella skiftet mot en ökad efterfrågan på förnybar råvara gör dock att skogsindustrin kan påverkas i mindre utsträckning än tidigare.

En annan risk är kopplad till Brexit. Skogsindustrins export till Storbritannien är omfattande och utgör cirka 10 procent. Särskilt sågverkens beroende av den brittiska marknaden är stort. Beroendet är ömsesidigt; av den svenska trävaruproduktionen går 15 procent till Storbritannien, vilket i sin tur motsvarar nära trettio procent av Storbritanniens konsumtion. Sverige är därmed den klart största exportören till Storbritannien och landet är därmed beroende av svenska trävaror. Samtidigt som eventuellt stora negativa effekter på brittisk ekonomi till följd av Brexit givetvis slår mot skogsindustrin bör den svenska industrin även efter Brexit ha en relativt stark position på brittiska marknaden jämfört med andra exportländer.

Industrin måste sedan kunna möta upp en ökad efterfrågan på förnybar råvara. Som nämnts ovan finns det ett flertal hinder för detta. Rätten att äga och

bruka sin skog under rimliga villkor är grundstenen för ett aktivt skogsbruk som kan bidra till en ökad produktion och därmed svensk tillväxt och välfärd.

Ett hot är den svenska artskyddsförordningen som går längre än de krav som faktiskt ställs i EU-direktivet. Ett icke rättssäkert system för ekonomisk kompensation till markägare vid avverkningsförbud kopplat till artskydd kan dessutom medföra att skogen inte vårdas på ett sätt som bidrar till en stark återväxt.

Det är i detta sammanhang positivt att Januariavtalet tyder på att man från politiskt håll vill verka för en utveckling av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi. Det är även positivt att partierna ska utreda hur äganderätten till skogen ska stärkas. En risk är förstas att detta drar ut på tiden. För att skogsnäringen ska kunna bidra till den ekonomiska tillväxten och dessutom till en hållbar sådan är det viktigt att det snarast tas konkreta beslut inom detta område.

LULUCF-förordningen innebär en risk

För skogsindustrin innebär också implementeringen av EU-förordningen LULUCF en risk för politiska regleringar.

Genom den så kallade LULUCF-förordningen integreras rapportering av kolföden från skogs- och markanvändning i EU:s klimat och energilagstiftning. Förordningen fokuserar främst på skogens förmåga att binda koldioxid och reglerar hur medlemsländerna ska beräkna hur stor del av skogstillväxten som ska avsättas som kolsänka. Kolsänkan i skogen är skillnaden mellan årlig tillväxt och årlig avverkning av skogen, det vill säga det årliga bidraget till kollagret och därmed till virkesförrådet i skogen.

Integreringen av LULUCF i EU:s klimatpolitik innebär att bioenergi från skog är koldioxidneutral. Eftersom utsläppen av koldioxid rapporteras när träden avverkas kan det inte rapporteras en gång till när biomassan från träden används som energi. Detta är oerhört viktigt för svensk skogsindustrin som har ersatt nästan allt fossilt bränsle i sina processer mot bioenergi och som dessutom levererar mycket bioenergi till samhället. Det är även viktigt för Sverige som byggt en stor del av sin klimatpolitik på möjligheten att ersätta olja och kol med bioenergi från skogen.

EU-kommissionens ursprungliga förslag skulle framtida avverkningen beräknas genom att först räkna ut hur mycket virke som är tillgängligt för avverkning från 2021-2025 och sedan reducera detta med hur stor del av motsvarande volym som avverkats under en historisk referensperiod. Om avverkningen sedan i verkligheten blir större måste

⁶ Global Risk Report 2019. World Economic Forum.

detta rapporteras som ett utsläpp av koldioxid. Målsättningen var att kolsänkan och därmed det totala kollagret och virkesförrådet skulle öka. Detta är en riskfylld strategi eftersom stora virkesförråd och en stor andel äldre skog ökar risken för olika skador exempelvis vid stormar, bränder och skadeinsekter. Då minskar både virkesförrådet och tillväxten. Det begränsar också medlemsländernas frihet att själva avgöra i vilken utsträckning man vill använda förnybara alternativ från skogen för att ersätta fossil energi och energikrävande material. Det skulle därmed hämma tillväxten av bioekonomi. För ett exportinriktat land som Sverige skulle dessutom en ökad avverkning rapporteras som utsläpp medan klimatnyttan av de exporterade produkterna uppstår i importlandet.

Tack vare insatser av bland annat svenska EU-parlamentariker ströks kommissionens förslag att reducera framtida avverkningsnivåer. Därigenom kan Sverige även i fortsättningen tillämpa nationell praxis, se avsnittet om Skogsstyrelsens scenarioanalyser. Det är också detta som Sverige bygger sin nationella LULUCF-plan på, som slutligen ska fastställas av EU.

De nationella planerna granskas nu av EU-kommissionen. Det finns därmed fortfarande en risk att den framtida avverkningsnivån sätts lågt i förhållande till den möjliga hållbara avverkningsnivån. En avverkning över referensnivån skulle då innebära att Sverige måste rapportera ett utsläpp som måste kompenseras exempelvis genom att köpa krediter av andra EU-länder eller genom att göra utsläppsminskande åtgärder inom andra sektorer utöver de mål EU satt för Sverige. Det skulle i sin tur medföra höga kostnader varvid det är sannolikt att det politiska valet istället blir regleringar som syftar till att hålla tillbaka avverkningen.

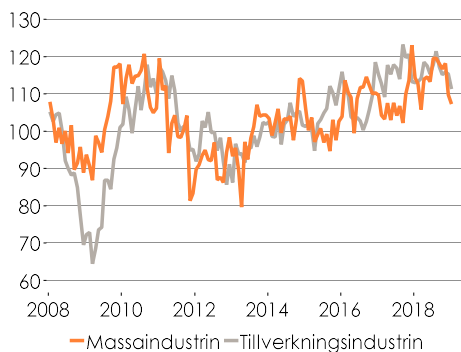
Massamarknaden

- Den svenska massaproduktionen har återhämtat sig efter svackan i våras
- Produktionen väntas öka framöver när kapaciteten stiger
- Leveranserna till den svenska marknaden har ökat med 15 procent
- Exporten av massa framförallt till Tyskland och Kina har minskat
- Den globala marknaden är fortsatt stark
- Nedgång i massapriset men fortsatt på höga nivåer. Framöver väntas dock priserna minska ytterligare.

Massaindustrin kan se tillbaka på ett bra år med massapriser på rekordnivåer. Även den svaga svenska kronan har haft en positiv påverkan på lönsamheten. Enligt KI:s barometer har företagen sett positivt på lönsamheten under 2018.

Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för massaindustrin, som speglar massaindustrins syn på marknadsläget mer brett⁷, har under året legat högt (se diagram 2.1). Under december och januari föll dock indexet tillbaka, men det är fortfarande över sitt historiska genomsnitt. Förtroendeindikatorn för hela tillverkningsindustrin föll också den tillbaka i januari.

2.1 Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för massaindustrin, index, medelvärde = 100

Källa: Konjunkturinstitutet

Total massaproduktionen föll svagt under 2018

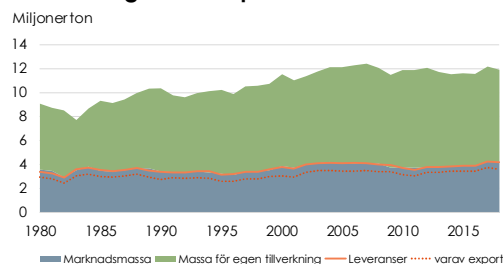
Som tidigare noterats har det dock inte skett någon ökning i produktionen. I stället minskade den totala massaproduktionen i Sverige under 2018 med knappt två procent till 12 miljoner ton jämfört med föregående år (se diagram 2.2).

Cirka 65 procent av den totala massaproduktionen används internt, det vill säga för den egna produkten

av papper och kartong. Denna del av produktionen minskade under året. Nedgången hänger samman med att pappersproduktionen för i år har gått tillbaka med en procent (se vidare i avsnittet om papper).

De resterande 35 procenten av massaproduktionen, kallat marknadsmassa, säljs och levereras på den öppna marknaden. Ungefär 85 procent av marknadsmassan exporteras, resterande del levereras till andra svenska företag eller läggs tillfälligt i lager (se diagram 2.2).

2.2 Sveriges massaproduktion

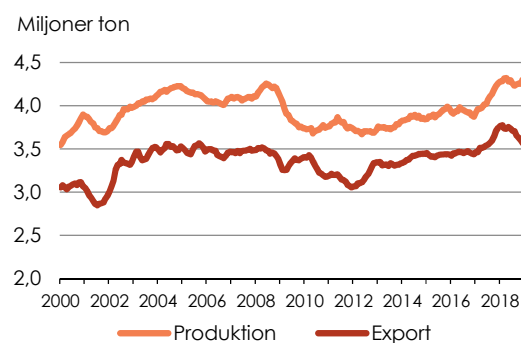

Källa: Skogsindustrierna

Tillverkningen av marknadsmassa minskade fram till september förra året. Till stor del var det ombyggnationer av massalinjer som medförde att produktionen hölls tillbaka. När sedan ny kapacitet togs i bruk skedde en viss återhämtning i produktionen.

Tillverkningen av total marknadsmassa uppgick under 2018 till 4,3 miljoner ton, en ökning med knappt en procent jämfört med föregående år (se diagram 2.2).

2.3 Sveriges produktion och export av marknadsmassa, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

Marknadsmassa utgörs till störst del av kemisk massa vilket i sin tur främst utgörs av blekt barrsulfat (se appendix). Ungefär 70 procent av marknadsmassan utgörs av blekt barrsulfat. De resterande 30 procenten fördelas mellan mekanisk massa samt

⁷ Sammanfattar nuvarande situationen och förväntningarna i en bransch.

övrig kemisk massa. Blekt barrsulfat kan användas till en rad olika pappersprodukter.

Produktionen av det enskilt största segmentet inom marknadsmassa, blekt barrsulfat, har efter en svag inledning i början av året börjat att öka. Vid årets slut hade produktionen ökat till 2,9 miljoner ton, en uppgång med 0,7 procent. Även tillverkningen av övrig kemisk massa ökade till 1 miljon ton, medan produktionen av mekanisk massa har gått tillbaka till 420 000 ton. Den svenska produktionen av blekt sulfatmassa har liksom den globala produktionen haft en positiv utveckling.

Massaleveranserna minskar

Under året har leveranserna och försäljning av marknadsmassa gått tillbaka. Vid årets slut nådde de 4,1 miljoner ton, drygt 2 procent lägre än för 2017 (se tabell 2.4). Utvecklingen skiljde sig dock åt mellan olika produktsegment och mellan mottagare. Produktionen av kemisk massa påverkades av stora ombyggnader, vilket också har påverkat leveranserna. De totala leveranserna av kemisk massa minskade till 3,7 miljoner ton, medan de totala leveranserna av mekanisk massa visade en uppgång till 420 000 ton, det vill säga lika mycket som produktionen.

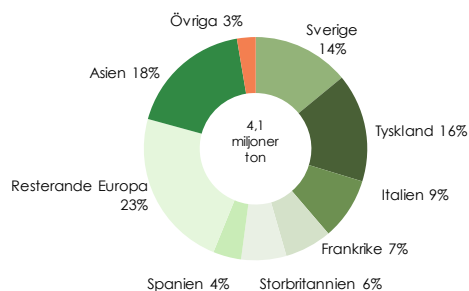
Leveranserna till den svenska marknaden har sammantaget stigit med 15 procent, medan total export har gått tillbaka med två procent. Exporten till EU, som utgör cirka 60 procent av leveranserna, minskade i början av året men återhämtade sig därefter. Under året levererades ca 2,5 miljoner ton massa till EU-området, vilket är ungefär detsamma som under 2017 (se diagram 2.4 och diagram 2.5).

2.4 Sveriges massaleveranser 2018

tusen ton	Leveranser	förändring jämfört med förra året
Sverige	581	14,8
EU	2 479	0,6
Tyskland	651	-8,2
Italien	374	2,7
Frankrike	283	0,4
Storbritannien	272	2,7
Övr Europa	229	-25,4
Afrika	27	25,5
Asien	747	-14,7
Kina	364	-17,5
Indien	154	-3,2
Nordamerika	49	24,9
Latinamerika	18	-8,8
Oceanien	17	-0,8
Total Export	3 566	-4,7
Totala leveranser	4 148	-2,4

Källa: Skogsindustrierna

2.5 Sveriges massaleveranser per land/region

Källa: Skogsindustrierna

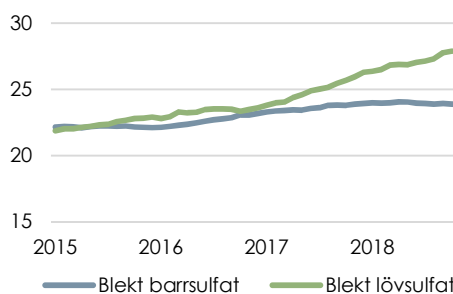
Drygt en femtedel exporterades till den asiatiska marknaden, vilket gör Asien till den näst största exportregionen. Exporten till den asiatiska marknaden minskade dock under året med femton procent. Framförallt är det leveranserna till Kina som har gått tillbaka.

Tyskland är den enskilt största mottagaren av svensk marknadsmassa följt av Italien, Kina, Frankrike och Storbritannien. Exporten till Tyskland har minskat med 8 procent under året (se diagram 2.4).

Världens massaproduktion ökar

Den globala tillverkningen av blekt sulfatmassa för marknaden ökade fram till och med november med tre procent. Totalt tillverkades 47 miljoner ton under 2018 enligt statistik från EPIS (European Pulp Industry Sector). Den svenska produktionen står fortsatt för 12 procent av den globala tillverkningen. Utvecklingen för de olika kvaliteterna har förändrats genom årens lopp (se diagram 2.6). Idag tillverkas det globalt mer blekt lövsulfatmassa än barrsulfatmassa. Hittills i år har det producerats 25 miljoner ton lövsulfatmassa och nästan 22 miljoner ton barrsulfatmassa. Blekt lövsulfatmassa tillverkas framförallt i Latinamerika, medan barrsulfatmassa produceras främst i Norden samt i Nordamerika.

2.6 Världens massaproduktion, rullande 12 månaders tal, miljoner ton

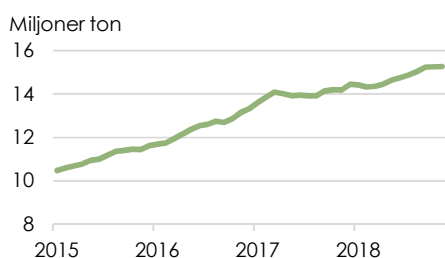
Källor: EPIS, Skogsindustrierna

Globala leveranserna ökar

De globala leveranserna av blekt barr- och lövsulfatmassa har till och med november ökat med två procent till 46,1 miljoner ton. Under året har leveranserna från Europa och Latinamerika ökat medan leveranserna från Nordamerika har minskat. Leveranserna av blekt barrsulfat har globalt liksom i Sverige gått tillbaka under året, medan världens leveranser av blekt lövsulfat har ökat.

De globala leveranserna till Kina har för 2018 fortsatt att öka (se diagram 2.7). Drygt 30 procent av världens leveranser går till Kina. Till och med november steg leveranserna med fem procent. Totalt har Kina importerat 13,5 miljoner ton blekt sulfatmassa, 54 procent av leveranserna till Kina utgjordes av blekt lövsulfatmassa.

2.7 Globala massaleveranser till Kina, rullande 12 månaders tal

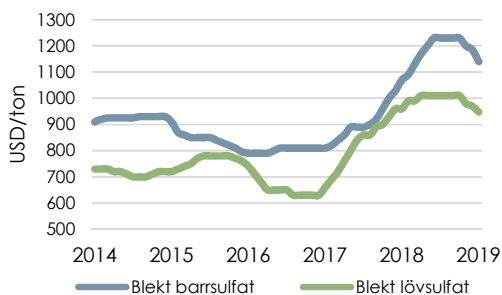

Källor: EPIS, Skogsindustrierna

Nedgång i massapriset men fortsatt högt

De genomsnittliga massapriserna för blekt barr- och blekt lövsulfat låg stilla på rekordnivåer under första halvåret 2018, därefter började priserna röra på sig nedåt. Genomsnittspriset för blekt barrsulfat är fortfarande högt, men priset har minskat med drygt sju procent, motsvarande 90 USD, sedan oktober månad och genomsnittspriset i januari var 1140 USD. För blekt lövsulfat har priset gått ner med sex procent eller 63 USD, sedan oktober månad och i januari låg genomsnittspriset på 948 USD (se diagram 2.8).

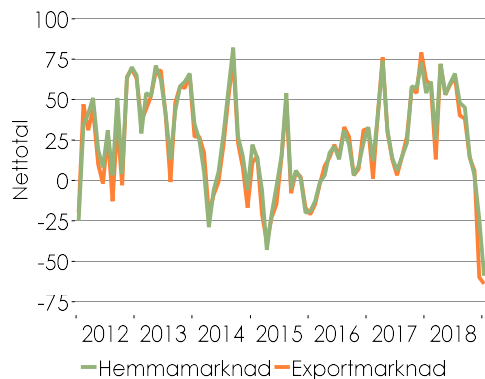
2.8 Prisutveckling blekt barr- och lövsulfat

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Efterfrågan har minskat något, bland annat beroende på att en del papperstillverkare i världen har sett en nedgång av efterfrågan på sina produkter. Enligt både RISI⁸ och KI:s barometer förväntas priserna sjunka även under de kommande månaderna (se diagram 2.9).

2.9 Konjunkturinstitutet, förväntad prisutveckling

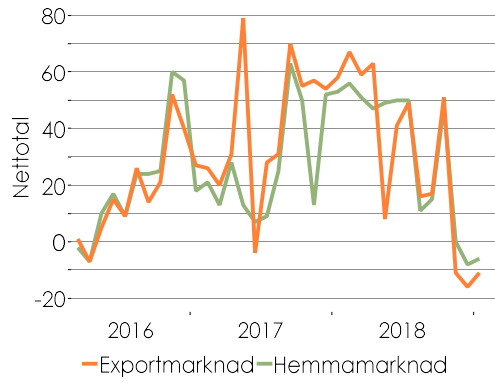
Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond

Indikatorer dämpas men produktionen förväntas stiga

Utifrån Konjunkturinstitutets barometerundersökning kan man från olika indikatorer utläsa vad branschen förväntar sig för utveckling av produktionen framöver. För massaindustrin visar till exempel Konjunkturinstitutets barometer att inflödet av export- och hemmamarknadsordrar har dämpades under 2018 och även i januari 2019, liksom omdömet om orderstockarnas storlek. Företagens syn på orderstockarnas storlek är nu på ett normalläge. Företagen bedömer att deras konkurrenssituation både globalt och i Sverige är god, men bedömningen var klart mindre positiv det fjärde kvartalet 2018 jämfört med tidigare under året. På frågan om vad det är som begränsar företagets produktion så är det inte efterfrågan, utan till stor del tillgången på maskin- och anläggningskapaciteten. Kapacitetsutnyttjandet är också fortsatt högt (se diagram 2.10 och 2.11). Företagen anger i barometern att de framöver väntar sig en ökning av produktionen. Det verkar rimligt då vi vet att ny produktionskapacitet har tagits i drift under hösten och förväntas nå full kapacitet under 2019. Massaproduktionen och exporten förväntas därmed växa under 2019.

⁸ RISI är ett globalt analysföretag inom skogsindustrisektorn

2.10 Konjunkturinstitutet, utfall ordergång

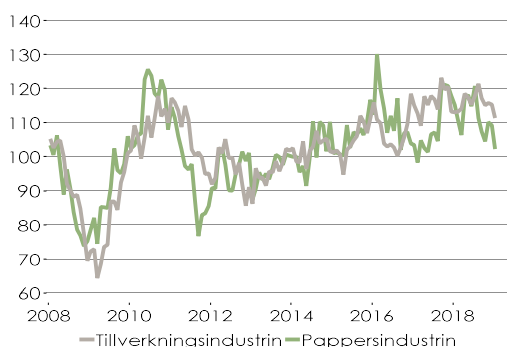
Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond

Pappersmarknaden

- Oförändrad produktion i Sverige och Europa under 2018
- Exporten till Tyskland och Storbritannien minskade
- Exporten till Asien sjönk förutom till Kina
- Prisutvecklingen spretar mellan produkterna
- Under 2019 väntas produktion och export stiga då kapaciteten ökar

Konjunkturinstitutets barometerindikator som mäter det aktuella stämningläget i branschen har de senaste månaderna gått tillbaka och är på en lägre nivå än tillverkningsindustrin totalt. Trots nedgången visar förtroendeindikatorn fortfarande på ett något bättre stämningläge än normalt (se diagram 3.1).

3.1 Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för pappersindustrin, index, medelvärde = 100

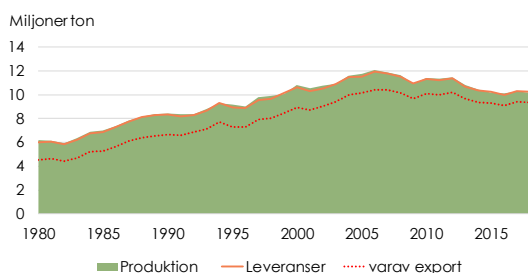

Källa: Konjunkturinstitutet

Stabil pappersproduktion

Sveriges pappersproduktion har varit stabil de senaste månaderna och tillverkningen för 2018 sjönk med en procent jämfört med motsvarande period föregående år. Det har producerats 10,1 miljoner ton papper, vilket är ungefär detsamma som mängden leveranser. Utfallet för de olika segmenten varierar dock (se diagram 3.2).

3.2 Papper i Sverige

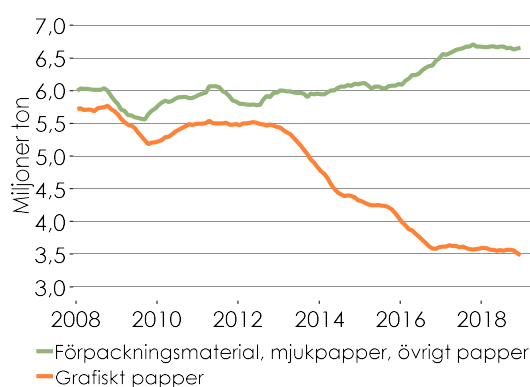

Källa: Skogsindustrierna

Produktionen av grafiskt papper har under flera år fallit, men sedan 2017 har produktionen stabiliserats. Den svenska produktionen av grafiskt papper har precis som den europeiska produktionen gått tillbaka med ungefär tre procent (se diagram 3.3).

Under 2018 har den svenska produktionen av grafiskt papper nått nästan 3,5 miljoner ton. Samtliga segment har haft nedgång i produktionen. Tidningspappersproduktionen sjönk med tre procent under året. För det träfria pappret, såsom kontorspapper och A4-papper, har produktionen gått tillbaka med fem procent, medan det trähaltiga pappret där bland annat magasinpapper, katalogpapper och bokpapper ingår, minskade med knappa två procent.

3.3 Produktion av papper i Sverige, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

Produktionen av förpackningsmaterial har legat i princip still under 2018. Den totala produktionen av förpackningsmaterial uppgick till drygt 6,2 miljoner ton. Under året har det skett ombyggnader av maskiner och det har haft en dämpande effekt på den svenska produktionen. Den europeiska utvecklingen av förpackningsmaterial har haft en mer gynnsam tillväxt.

Även för förpackningsmaterial varierar utvecklingen för de olika segmenten. Förpackningspapper, där bland annat säckpapper ingår, visade en tillbakagång i produktionen med drygt två procent, för wellpappmaterial har produktionen gått tillbaka med 0,4 procent. Däremot har produktionen av kartong för förpackningar ökat med 0,5 procent. Även tillverkningen av mjukpapper steg under året med drygt en procent (se appendix).

Exporten minskar

Den svenska exporten av papper har till och med december minskat med knappt tre procent, till cirka 9 miljoner ton. Exporten följer mönstret för tillverkningen, med en tillbakagång för både grafiskt papper och förpackningsmaterial (se diagram 3.4).

Av produktionen exporteras drygt 90 procent. I år har den totala exporten backat med knappt tre procent.

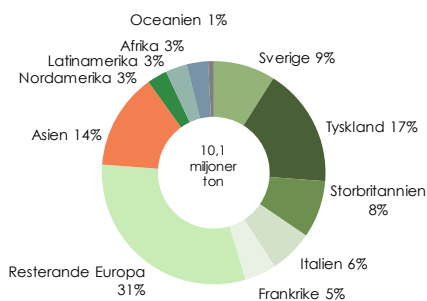
3.4 Sveriges pappersexport per kvalitet 2018

tusen ton	Leveranser	förändring jämfört med förra året
Grafiskt papper	3 130	-4,5
Mjukpapper	204	0,6
Förpackningsmaterial	5 735	-2,2
Övrigt papper och papp	60	-3,3
Total export	9 130	-2,9

Källa: Skogsindustrierna

Utfallen för de olika segmenten varierar. Exporten av grafiskt papper var 3,1 miljoner ton, en nedgång med 4,5. Exporten av samtliga segment inom det grafiska pappret har gått tillbaka under föregående år. De totala leveranserna av förpackningsmaterial har minskat med två procent under året till 5,7 miljoner ton. Det är enbart det största segmentet kartong för förpackningar som har nått samma nivå som föregående år, de övriga segmenten har haft en tillbakagång för året.

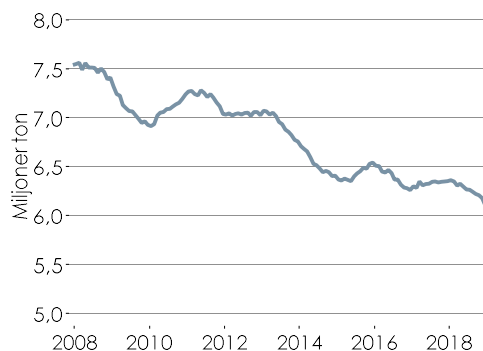
3.5 Sveriges pappersleveranser per marknad 2018

Källa: Skogsindustrierna

EU-regionen är den största mottagaren av svensk pappersexport, drygt 66 procent av Sveriges export går hit. (se diagram 3.5) Pappersleveranserna till EU har fortsatt att minska, i år med fyra procent till 6,1 miljoner ton. Exporten till EU har gradvis minskat, leveranserna till EU följer de globala mönstret med nedgång av grafiskt papper och en stabil marknad för förpackningsmaterial (se diagram 3.6).

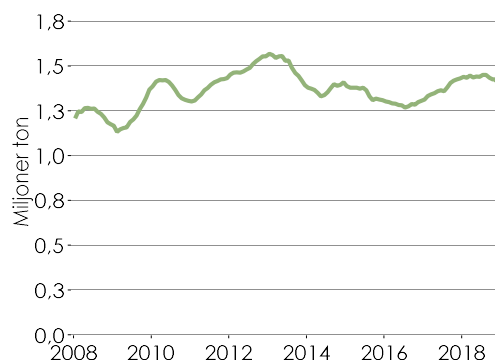
3.6 Sveriges export till EU, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

Medan exporten till EU har minskat gradvis, har exporten till den asiatiska marknaden varit stabil. Idag levereras ungefär 15 procent av exporten hit. I år har de totala leveranserna till Asien minskat något jämfört med föregående år. Asien köper framförallt förpackningsmaterial, det utgör nära tre fjärdedelar av leveranserna. Kina är det enskilt största mottagarlandet i regionen och kartong för förpackningar är det enskilt största segmentet till Kina och Asien (se diagram 3.7).

3.7 Sveriges pappersexport till Asien

Källa: Skogsindustrierna

3.8 Sveriges pappersleveranser 2018

tusen ton	Leveranser	förändring jämfört med förra året
Sverige	905	-0,2
EU	6 109	-3,9
Tyskland	1 729	-4,5
Storbritannien	841	-7,4
Italien	632	2,9
Frankrike	461	-2,2
Polen	381	0,7
Övr Europa	648	-3,9
Afrika	311	-10,3
Asien	1 376	-4,0
Kina	501	9,4
Nordamerika	295	4,3
Latinamerika	311	20,2
Oceanien	80	18,6
Total Export	9 130	-2,9
Totala leveranser	10 036	-2,7

Källa: Skogsindustrierna

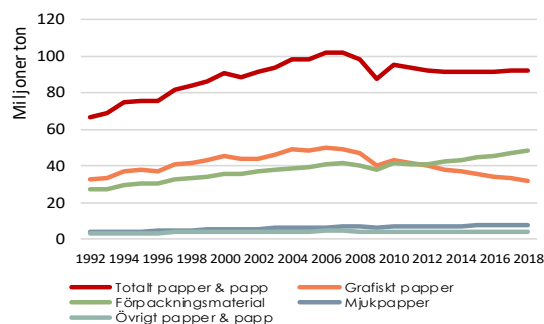
Från 2006 till 2016 har den svenska pappers-tillverkningen gradvis minskat. Delvis kan den svaga utvecklingen förklaras av kapacitetsbrist. Men under perioden 2016–2018 har det skett, och sker, ombyggnader och förändringar inom de olika produktsegmenten som påverkar kapaciteten i positiv riktning. Även nya om- och tillbyggnadsprojekt pågår. Detta kommer skapa möjligheter för en ökad produktion framöver.

Pappersproduktion i Europa

Den senaste statistiken från CEPI (Confederation of European Paper Industry) visade att pappersproduktionen inom CEPI-området preliminärt är oförändrad jämfört med 2017, det vill säga 92,2 miljoner ton. Tillverkningen av det grafiska pappret har även i Europa gått tillbaka med drygt tre procent. Däremot har den europeiska produktionen av förpackningsmaterial ökat med två procent, medan mjukpappersproduktionen steg med en procent. Utvecklingen för de olika delsegmenten varierade, samtliga segmenten inom grafiskt papper har gått tillbaka medan segmenten inom förpackningsmaterial ökade (se diagram 3.8).

Utvecklingen av produktionen i de olika CEPI länderna varierar. I Tyskland, som är den största pappersproducenten i Europa, har produktionen till och med november gått tillbaka med 0,7 procent till 21 miljoner ton. Den finska pappersproduktionen har däremot ökat med tre procent, bland annat som en följd av att ny produktionskapacitet har tagits i bruk under året. Produktionen i Polen har ökat medan tillverkningen i Frankrike och Spanien har minskat.

3.9 Pappersproduktion inom CEPI 1992 - 2018

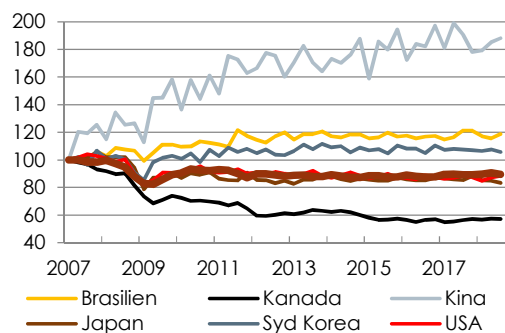

Källa: CEPI

Det gäller även utvecklingen i de stora producentländerna utanför Europa. Det är enbart den kanadensiska produktionen som ökade under de första tre kvartalen 2018. Uppgången var tre procent. Produktionen i USA, Sydkorea och Japan backade med knappt en procent. Enligt den kinesiska statistikbyrån minskade den kinesiska produktionen med drygt en procent (se diagram 3.10).

3.10 Världens pappersproduktion,

Index 2007 kv 1=100

Källor: CEPI, National Bureau Statistics China.

Grafiskt papper

Efterfrågan på grafiskt papper i Europa har fortsatt att minska, enligt statistik från EURO-GRAPH. Fram till och med oktober sjönk både den europeiska efterfrågan samt de europeiska leveranserna med fem procent vardera. 26 miljoner ton levererades från Europa, 21 miljoner ton inom Europa och resterande till övriga marknader. Sedan 2013–2014 har den europeiska produktionen av grafiskt papper minskat med drygt tre procent per år. Det beror på att många pappersmaskiner lades ner under 2013, på grund av minskad efterfrågan av tidningspapper, både i Sverige och i Europa. Under åren har det även skett ombyggnader av pappersmaskiner, från tillverkning av grafiskt papper till produktion av förpackningsmaterial.

Av de olika segmenten inom grafiskt papper är det enbart obestruket trähaltigt papper (här ingår bland

annat katalogpapper, tunna tryckkvaliteter och bokpapper) som har haft en positiv utveckling, övriga segment har gått tillbaka både när det gäller den europeiska efterfrågan samt leveranser från Europa.

Europas leveranser av förpackningsmaterial stiger

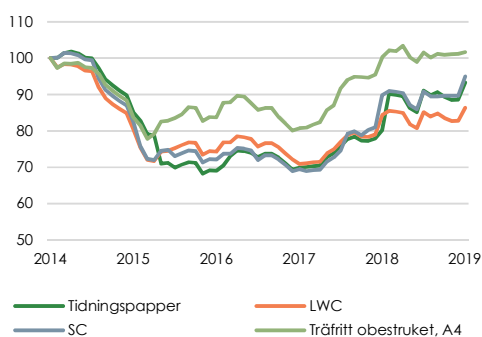
Fram till och med det tredje kvartalet ökade de europeiska leveranserna av förpackningsmaterial med två procent. Leveranserna av kartong för förpackning har haft en fortsatt stabil utveckling under året, till och med september har leveranserna stigit med 2,3 procent. Även för det största segmentet wellpappmaterial ökade leveranserna med två procent, däremot har leveranserna av förpackningspapper gått tillbaka något jämfört med motsvarande period föregående år.

Sprettig prisbild⁹

Prisutvecklingen i Tyskland får tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser, eftersom Tyskland är Sveriges sammantaget enskilt största exportmarknad för papper. Prisutvecklingen kan vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Vi kommenterar här ett axplock av kvaliteterna inom segmentet. Priserna för olika typer av grafiskt papper föll gradvis fram till 2016 (se diagram 3.11). Under 2017 började priserna vända uppåt, efter en ökad efterfrågan och brist på grafiskt papper.

3.11 Prisutveckling grafiskt papper,

Index januari 2014=100

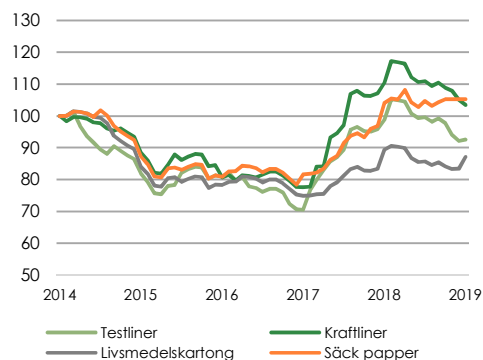
Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

De olika undergrupperna inom grafiskt papper har haft en likartad utveckling. För samtliga undergrupper har priset varit stabilt under andra halvåret 2018, men under januari 2019 har de tidigare aviserade prisökningarna slagit igenom. Prisökningarna har kunnat ske tack vare en gynnsam marknadssituation, med en begränsad tillgång och en stark efterfrågan.

Priserna på förpackningsmaterial har däremot haft en svagare utveckling under året. Utvecklingen för de olika undergrupperna varierar. Under december och januari fortsatte priset för kraftliner att sjunka, den europeiska efterfrågan minskade och lagren steg. För kartong har de förväntade prisökningarna slagit igenom under januari, det är en fortsatt stark marknad. Priset för säckpapper är fortsatt stabilt, med en fortsatt stark efterfrågan (se diagram 3.12).

3.12 Prisutveckling förpackningsmaterial,

Index januari 2014=100

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Fortsatt god utveckling

Konjunkturinstitutets barometer visar att pappersindustrins syn på orderingången dämpats under året som gått. Även omdömet om orderstockarnas storlek har dämpats.

Pappersindustrins företag bedömer att deras konkurrenssituation både globalt och i Sverige är god. Även för pappersindustrin är det främst produktionskapaciteten som begränsar företagets produktion och inte bristen på efterfrågan av deras produkter.

Pappersindustrins förväntningar på utvecklingen av produktionen är fortsatt positiv. Även vår bedömning är att det blir en viss ökning av produktion och leveranser framöver. Pappersproduktionen och exporten förväntas växa under 2019.

⁹ Källa för prisuppgifterna är Fastmarkets RISI.

Trävarumarknaden

- Rekordhøgt exportvärde 2018
- Produktionen av trävaror oförändrad på 18,3 miljoner kubikmeter 2018
- Flera tecken på inbromsning, men fortsatt ökande efterfrågan
- Priserna har sänkts från rekordhög nivå
- Oavsett utgången av Brexit förväntas god efterfrågeutveckling framöver i Storbritannien, som är vår största exportmarknad.

Avmattning för sågverken

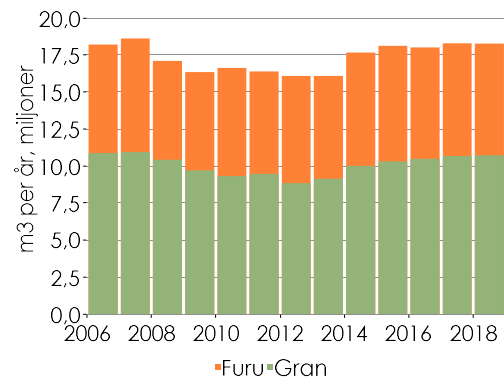
Sedan förra rapporten har marknadsläget för sågverken försämrats en del. Den sedan våren 2016 obrutna trenden med stigande priser har brutits. Orsaken är till stor del svagare utveckling på de utomeuropeiska marknaderna, såsom Kina, USA och Egypten. Konjunkturen, och därmed efterfrågan på trä, går på de flesta stora marknader in i ett något lugnare skede. Utbudet har, åtminstone tillfälligt, kommit ikapp efterfrågan. Dessutom är vintermånaderna lågsäsong för trävarukonsumtionen och att priserna höjs under denna period är relativt ovanligt.

Ingen produktionsökning i Sverige

Om 2018 var ett år med viss dramatik när det gäller prisutveckling och omvärldsförändringar för sågverken, rådde nästan total stiltje för produktionsutvecklingen. Faktum är att produktionen i samtliga fyra svenska regioner som Skogsindustrierna följer var oförändrad. Även förra året sågades alltså 18,3 miljoner kubikmeter trävaror i Sverige, enligt Skogsindustriernas preliminära siffror (diagram 4.1).

Produktionen av granvaror var 10,7 miljoner kubikmeter och står därmed för nästan 60 procent av produktionen i Sverige. Resten - drygt 7,5 miljoner kubikmeter - är furuproduktion. Trenden för granproduktionen är sedan några år svagt uppåtgående, medan furuproduktionen har varit väldigt stabil de senaste fem åren.

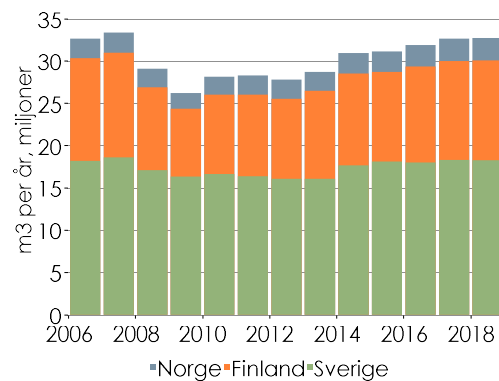
4.2 Produktion av trävaror i Sverige, miljoner m³

Bara mycket små ökningar i grannländerna

I våra grannländer Finland och Norge ökade produktionen marginellt. I Finland ökade produktionen en procent till 11,8 miljoner kubikmeter och i Norge fortsatte produktionen att öka något till nya rekordnivån 2,7 miljoner kubikmeter. Trots detta var Nordens totala produktion närmast oförändrad på 32,8 miljoner kubikmeter (diagram 4.2).

4.3 Produktion av trävaror i Norden, miljoner m³

Rekordhøgt värde men mindre volymer

Till och med november minskade exportvolymerna från Sverige med fyra procent, men värdet ökade på grund av högre medelpriser.

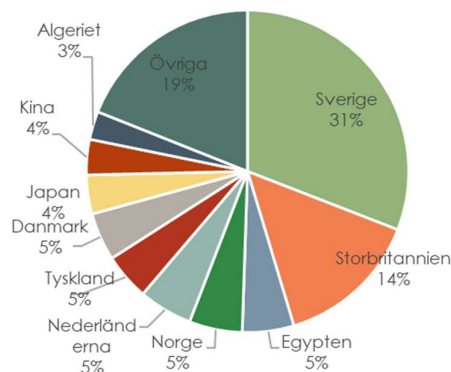
4.4 Leveranser jan-november 2018

	Januari-november	Januari-november
	Sågat och hyvlat (1000 m3)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	5 200	-2%
Storbritannien	2432	0%
Danmark	808	0%
Norge	898	-6%
Tyskland	788	-7%
Nederländerna	907	1%
Övriga Europa	1 511	
Export Europa	7 344	-2%
Egypten	870	-18%
Algeriet	476	102%
Övriga Afrika	544	
Afrika	1 890	4%
Mellanöstern	429	-2%
Kina	598	-29%
Japan	657	-14%
Övriga Ostasien	297	
Asien exkl. Mellanöstern	1553	-2%
USA	312	-10%
Övrigt	99	
Total Export	11 627	-4%
Totala leveranser	16 800	-3%

Källor: SCB, Skogsindustrierna

Totalt exporterades trävaror för 27,0 miljarder kronor under januari till november, vilket motsvarar en uppgång med tio procent jämfört med samma period förra året. Trots att siffrorna för december ännu saknas kan vi konstatera att de svenska sågverken förra året exporterade trävaror för ungefär 29 miljarder kronor; nytt rekord och minst två miljarder mer än förra året.

4.5 Sveriges trävaruleveranser fördelat per marknad. Volym, %.

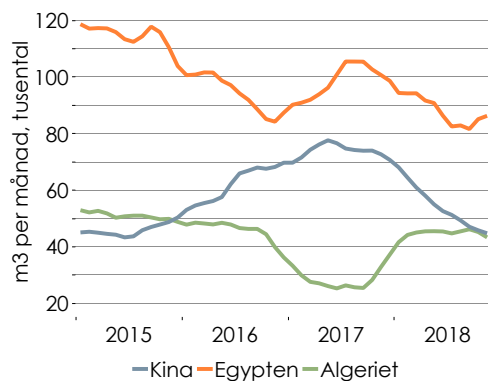

Källa: SCB

Leveranserna per marknad

När man tittar på volymerna till olika marknader under fjolåret så sticker några större marknader ut; Diagram 4.5 visar utvecklingen för Kina, Egypten och Algeriet.

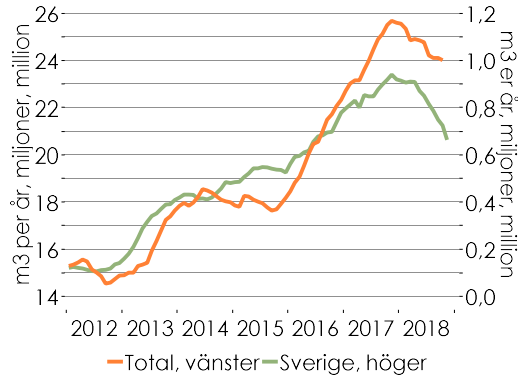
4.6 Exportutvecklingen till Kina, Egypten och Algeriet

Exportvolymerna till Kina minskar i år rejält för första gången. Förutom den dämpning i efterfrågan som osäkerheten kring handelskonflikten med USA har skapat, har nya och skärpta miljöbestämmelser inneburit omfattande nedläggningar och omflyttning av träindustrier. Detta berör mängder av småskaliga förbrukare av trä, vilka flyttas till mer moderna stora anläggningar med bättre arbets- och miljöprestanda. Ofta flyttas verksamheterna från de kustnära storstadsområdena längre inåt landet.

Så länge denna flyttprocess pågår verkar det som att efterfrågan på trä påverkas negativt. Samtidigt har Ryssland fortsatt att öka sin export till Kina på prisnivåer som är svåra att konkurrera med.

4.7 Kinas import av barrträvaror totalt och från Sverige. Årstakt.

Effekten har blivit att de senaste årens extremt starka efterfrågetillväxt i Kina har dämpats till något mer normala nivåer. En kraftig lageruppbyggnad i Kina under 2017 har inneburit att de totala importvolymerna till och med fallit tillbaka ungefär fem procent i årstakt. Den svenska exporten till Kina har minskat mer; till och med november med 29 procent (diagram 4.6).

Volymerna till Egypten, Sveriges största exportmarknad för furu, har minskat gradvis sedan 2014. Det finns ett stort behov av trä i Egypten men betalningssvårigheter i det egyptiska importörsledet försvårat import.

Exporten till Algeriet har återhämtat sig från 2017, då problem med importlicenser stoppade handeln under några månader. Det förklarar den mycket kraftiga ökningen på denna viktiga furumarknad.

Minskad global marknadsandel

Ända sedan 2015 har produktionsnivån i Sverige varit närmast konstant. Eftersom produktionen – och konsumtionen – globalt har ökat med drygt 30 miljoner kubikmeter (till 350 miljoner kubikmeter) under denna period har Sverige alltså förlorat marknadsandelar. Det är främst den ryska och den kinesiska produktionen som ökat sina andelar.

Tillfälligt lägre andel av exporten till Östra Asien

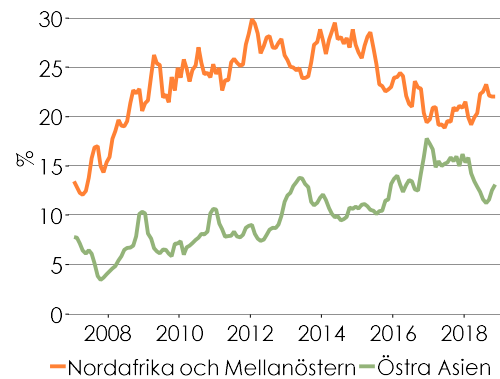
Under lång tid har ökande utomeuropeisk export varit en tydlig trend för svensk trävaruexport.¹⁰

När man tittar närmare på hur den utomeuropeiska exporten *fördelas* mellan regionerna ser man att utvecklingen varierat. Under perioden 2015 till 2017 växte exporten till östra Asien mycket starkt och kom därmed nästan ikapp volymerna till Nordafrika och Mellanöstern (MENA), vilka under dessa år minskade. Diagram 4.7 visar dock att dessa trender brutits under fjolåret, främst beroende på den kraftigt minskande exporten till Kina, men även till Japan.

¹⁰ (Se analysen i förra rapporten "Så går det för skogsindustrin" nr 3 2018).

Eftersom Sveriges totala exportvolym varit relativt oförändrad under de senaste åren är mönstret detsamma när man tittar på absoluta volymer.

4.8 Andel av den svenska trävaruexporten som går till östra Asien och Nordafrika och Mellanöstern

Källor: SCB, Skogsindustrierna

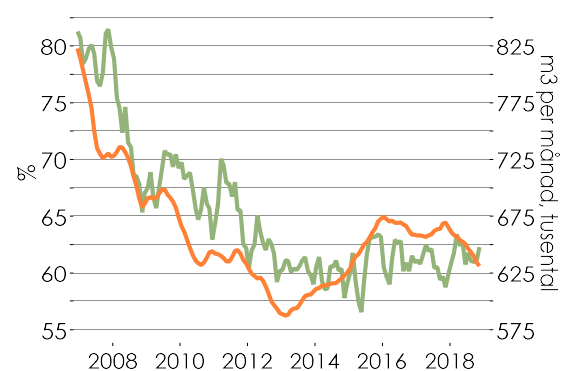
Vi bedömer att detta är ett tillfälligt trendbrott och att exporten till Östra Asien snart börjar öka igen för att nå ungefär samma nivå som exporten till Mellanöstern och Nordafrika. Efterfrågan från Kina förväntas nämligen börja öka igen och det finns en stor potential för ökad barrträkonsumtion inte minst i Indien, där konsumtionen av barrträ är mycket låg idag.

Stabila europeiska marknader

Medan de utomeuropeiska marknaderna alltså har svängt en hel del så har europamarknaderna visat betydligt större stabilitet.

Andelen av den svenska exporten som går till Europa har sedan ett par år stabiliserats kring 60 procent. Se diagram 4.8.

4.9 Volym samt andel av den svenska trävaruexporten som går till Europa

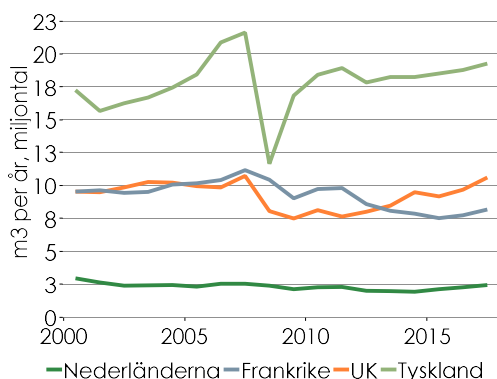

Källor: SCB, Skogsindustrierna

Östeuropeiska länder tar marknadsandelar i Tyskland

Diagram 4.9. visar hur barrträkonsumtionen har utvecklats på några av de största europeiska marknaderna för svenska trävaror (Våra nordiska grannländer Norge och Danmark är ungefär lika stora importörer av svenskt trä som Nederländerna och Tyskland men har inte tagits med i diagrammet).

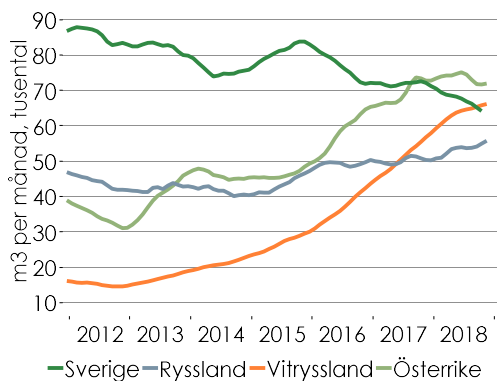
4.10 Trävarukonsumtion i Europas största importländer

Tyskland konsumerar 19 miljoner kubikmeter trävaror, vilket är mer trävaror än något annat europeiskt land. De är samtidigt Europas största producent av trävaror och av deras konsumtion på 19 miljoner kubikmeter är 14 miljoner kubikmeter egenproducerat.

Av de ungefär fem miljoner kubikmeter som importeras har Sverige tidigare dominerat helt som leverantör. Över tid har emellertid Sverige förlorat marknadsandelar och från nära 30 procent kring millennieskiftet har andelen fallit till kring 17 procent. Under 2018 minskade Sveriges export till Tyskland med 7 procent. Diagram 4.10 visar att medan de svenska volymerna minskar ökar importen från Österrike och Vitryssland, men även Ryssland.

4.11 Trävaruexport till Tyskland

Stabil hög marknadsandel i Storbritannien

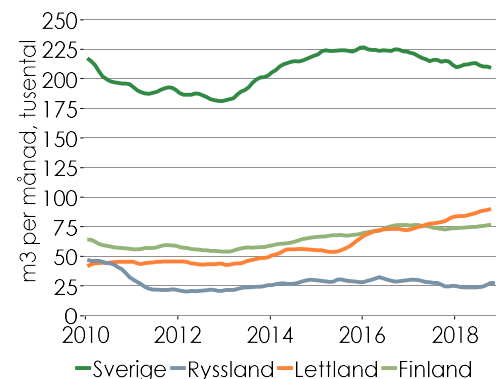
Storbritannien konsumerar 10 miljoner kubikmeter barrträvaror och är därmed Europas näst största marknad. Under de senaste fem åren har konsumtionen ökat gradvis. Faktum är att Storbritannien är den enda av de stora europeiska marknaderna där träkonsumtionen ligger på rekordnivå, till och med högre än före finanskrisen.

När det gäller den framtida efterfrågeutvecklingen utgör Brexit förstås en osäkerhet för den brittiska ekonomin. Oavsett utgången av Brexit finns dock några faktorer, som talar för fortsatt hög och ökad träkonsumtion. En av dem är det fortsatt stora byggbehovet. Det görs till exempel stora satsningar på så kallad "social housing". Med tanke på den befarade bristen på arbetskraft i byggsektorn efter Brexit bör dessa satsningar dessutom gynna industriellt träbyggande mer än annat byggande, då det är arbetskraftseffektivt att bygga i trä.

Storbritannien importerar 70 procent av sitt behov, d.v.s. sju miljoner kubikmeter. Av detta är Sveriges andel ungefär 37 procent; en andel som varit relativt stabil de senaste åren. Storbritannien är också vår största exportmarknad.

Diagram 4.11 visar dock att medan Sveriges export inte längre ökar växer exporten från Lettland, även om nivåerna är klart lägre än de svenska.

4.12 Trävaruexport till Storbritannien

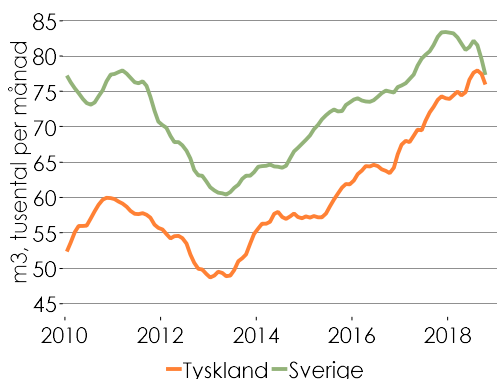
Kraftig ökning av exporten till Nederländerna

I förhållande till Tyskland och Storbritannien konsumeras betydligt mindre trä i Nederländerna, ungefär tre miljoner kubikmeter. Men eftersom landet inte har någon egen produktion och dessutom vidareexporterar en hel del är det en viktig marknad.

Importen av trä till Nederländerna har utvecklats mycket starkt de senaste åren. De klart dominerande exportländerna är Sverige och Tyskland, av vilka Sverige historiskt varit klart störst. Trots att den svenska exporten har ökat kraftigt under senare år har den tyska exporten till Nederländerna ökat än mer. Enligt handelsstatistiken är Tysklands export uppe i nästan samma volymer som den svenska.

Sverige och Tyskland har därmed ungefär en tredjedel var av marknaden (se diagram 4.12).

4.13 Trävaruexport till Nederländerna

Dramatiska svängningar i Nordamerika

Diagram 4.13 visar den dramatiska prisutvecklingen i USA jämfört med den klart stabilare utvecklingen av trävarupriserna för svenska trävaror.

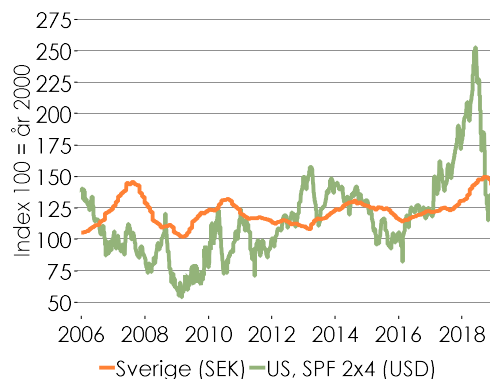
Efter att USA-priserna mellan 2016 och sommaren 2018 rusat med 250 procent – orsaken var en kombination av god efterfrågan i USA, exporttullar på kanadensiska trävaror, begränsat utbud på grund av omfattande bränder och flaskhalsar i transportkapaciteten - rasade de ännu snabbare under tredje kvartalet förra året.

Av diagrammet framgår att prisnedgången sedan några månader upphört och man kan ana att riktningen åter är uppåt. Orsaken är till stor del att utbudet snabbt har anpassats till de sämre priserna; inte minst i Kanada har ett flertal sågverk minskat produktionen betydligt.

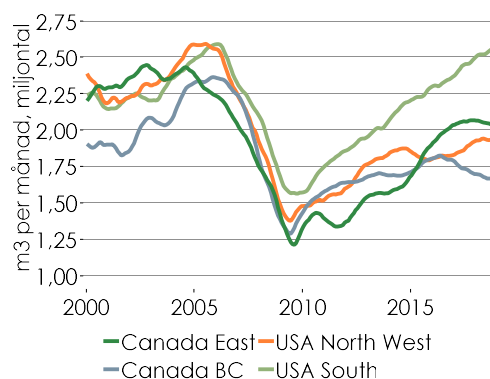
Även om utsikterna för den amerikanska byggkonjunkturen skrivits ner en del det senaste året fortsätter efterfrågan att öka. Amerikanerna kommer därmed behöva öka sin import från Europa. Den amerikanska marknaden ser därför fortsatt intressant ut.

Diagram 4.14 visar hur produktionen utvecklas i de fyra stora produktionsregionerna i Nordamerika. Produktionen ökar endast svagt och i Kanada – i synnerhet västra Kanada (Canada BC) minskar produktionen. Tillverkningsindex i Kanada begränsades under fjolåret av otillräcklig transportkapacitet, samt av att British Columbia i Kanada och nordvästra USA återigen drabbats av mycket omfattande skogsbränder.

4.14 Trävarupris i USA och svenskt exportprisindex

4.15 Trävaruproduktion i Nordamerika

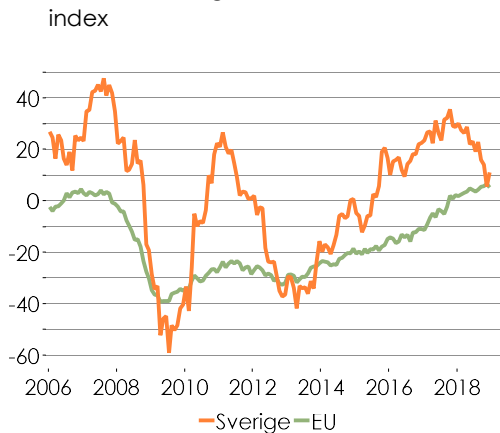

Svensk och europeisk byggaktivitet går i olika riktningar

I avsnitt 1 har vi konstaterat att konjunkturen globalt och i Sverige har dämpats. Priserna har sedan några månader fallit tillbaka en del från rekordnivåerna under tredje kvartalet. Samtidigt har priserna i USA lämnat bottenivåerna och klättrar uppåt igen. Vi verkar även ha lämnat de lägsta prisnivåerna bakom oss i t.ex. Egypten.

Efterfrågan i Europa verkar vara i grunden stark. Byggandet, vilket styr träkonsumtionen, ökar fortfarande. Sverige är dock ett undantag eftersom byggkonjunkturen här har försämrats sedan slutet av 2017. Diagram 4.15 visar tydligt att byggkonjunkturen i Sverige och övriga Europa sedan dess utvecklats i olika riktningar. Diagrammet indikerar också att byggaktiviteten i Sverige går tillbaka från en hög nivå, relativt övriga Europa.

4.16 Byggbranschen. Förtroendeindikator för EU totalt och Sverige.

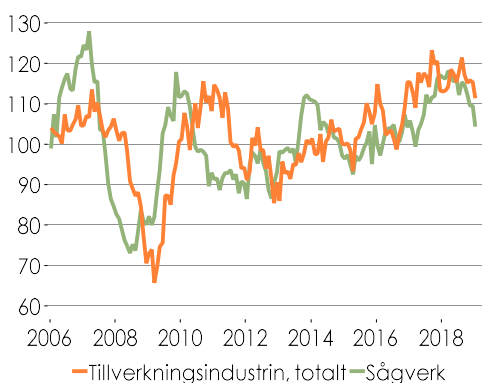
Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer ger en viss indikation om hur svenska sågverk kommer att utvecklas framöver. Diagram 4.16 visar att sågverkens konfidensindikator har fallit sedan första kvartalet. Fortfarande ligger den emellertid på en nivå som tyder på ett starkare än normalt läge i branschen.

Marknadsläget framåt

Konjunkturedgångar brukar slå hårt mot trävarumarknaden. Historiskt har konsumtionen av trävaror över tid inte heller förmått växa i samma takt som BNP eller lika snabbt som många konkurrerande material. Trä har tappat marknadsandelar över tid.

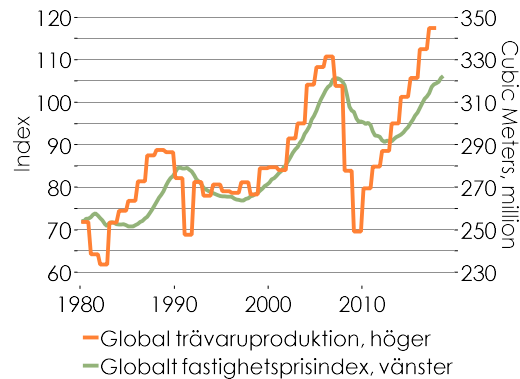
Diagram 4.17 visar hur den globala trävarukonsumtionen samvarierat med den globala fastighetskonjunkturen i långa cykler. Att träkonsumtionen är beroende av byggaktiviteten gör trä extra konjunkturkänsligt då byggandet brukar variera mer än allmänkonjunkturen både i uppgång och nedgång.

4.17 Konjunkturinstitutets sågverksbarometer, konfidensindikator. Index

Källa: Konjunkturinstitutet

4.18 Global trävaruproduktion och fastighetsprisindex

Dessutom brukar höga priser vid konjunkturtoppar driva upp trävaruproduktionen ännu högre än efterfrågan. När marknaden vänder fortsätter den höga produktionen ett tag då sågverk världen över har fått upp farten och dyrt inköpt timmer ligger på lager och väntar på att bli sågat. Överutbudet som skapas förstärker prisfallet. Så har det ofta sett ut.

Läget denna gång är dock något annorlunda. Först och främst har vi *de facto* ännu ingen nedgång i efterfrågan. Tillväxten har mattats av men byggandet växer fortfarande både i Europa, USA och Kina. Trä vinner dessutom framgångar som byggmaterial världen över. Om trä förblir ett prioriterat byggmaterial även i lågkonjunktur kan vi konstatera att den långa trenden är bruten och trä vinner marknadsandelar globalt.

I dag är utbudet tydligare begränsat än vid tidigare högkonjunkturer. Skälet är kapacitetsbrist av olika slag. Tittar vi till exempel på hemmaplan så är det unikt att vi har upplevt tre år av stigande priser utan att produktionen har ökat. Liknande utveckling finner man här och var i världen, till exempel i Kanada. Det talar också för en lindrigare och kanske kortvarigare prisnedgång än vid tidigare perioder av prisnedgångar.

Förutsatt att den amerikanska marknaden inte mattas av igen eller att efterfrågan från Kina och Egypten minskar ytterligare kan mycket väl marknadsläget inom kort åter förbättras för svenska sågverk.

Fördjupning – Framtidens produkter och processer¹¹

Tidigare i rapporten konstaterades att de producerade volymerna ligger kvar på ungefär samma nivå som i början av 2016. Under senare år har det dock gjorts mångmiljard-investeringar för att möjliggöra en ökad produktion. Här fördjupar vi oss i hur skogsindustriens pågående och förväntade produkt- och processutveckling ser ut.

Svensk skogs närings vision är att driva tillväxt i världens bioekonomi. Industriens produkter ska ta marknadsandelar globalt och ersätta delar av de material som idag är fossilbaserade eller som kräver stora mängder fossil energi i sin framställning. Intressanta områden är byggnation där mer fossilkrävande material kan ersättas, förpackningar som ersätter fossilbaserade alternativ men även när nya användningsområden, textil som ersätter både bomull och polyester, för att nämna några exempel. Det finns alltså en stor potential i att utveckla dagens biobaserade produkter så att mer klimatnytta uppnås. Men det finns även en potential i att utveckla helt nya material av skogsråvara för nya användningsområden som exempelvis biobaserade och nedbrytbara plaster, lättviktsmaterial för fordon, energilagring och medicinska tillämpningar.

Dagens produkter och processer

Skogsindustrin använder idag råvaran på ett effektivt sätt. Hela trädet tas tillvara. De finaste bitarna av stammen, ca 30% används av sågverken och bidrar till ett hållbart byggande. Flis och klenare dimensioner används till massa som blir tryckpapper, hygienprodukter och förpackningar. Av sidosrömmarna som exempelvis spån blir det idag framför allt biobränslen.

Investeringar

Av de 45 miljarder som svensk skogsindustri har investerat de senaste tre åren har en övervägande del gått till förflyttningen från grafiskt papper till pappersmassa och kartong. Kartong- och massabruken har byggt om sina produktionslinjer och även byggt nya. Inom massatillverkningen har cirka 10 miljarder kronor investerats och inom kartongsbruken cirka 19 miljarder kronor. Stora investeringar på omkring 5 miljarder kronor har skett inom träindustrin för bland annat ökat industriellt träbyggande.

Genomförda investeringar är en förutsättning för ökad kapacitet och ökade volymer men också för bibehållen konkurrenskraft. För ytterligare tillväxt i form av volymer och förädlingsvärde krävs fortsatt utveckling av dagens produktionsprocesser. De är lönsamma idag, men globala megatrender och den internationella marknadsutvecklingen kräver ständig effektivisering och nya innovationer för att klara konkurrensen. Det handlar bland annat om att bli mer effektiv i användningen av råvarorna skog och energi och att nyttja potentialen i sidosrömmarna från tillverkningen av sågade trävaror, massa, papper och kartong på bästa möjliga sätt.

Inom massatillverkningen strävar man ständigt efter att öka förädlingsgraden så att en maximal andel av råvaran blir pappersmassa och att vässa processeffektiviteten. Inom förpackningsområdet ligger fokus på att utveckla kartongens egenskaper för att nå nya användningsområden. Inom träbyggande behöver byggsystem och standarder etableras för att öka effektiviteten i element- och modulbyggande. Här ingår även att utveckla samarbetsformer med byggindustrin och att tillsammans få tillstånd en fungerande arbetsmetodik.

Morgondagens produkter och processer

Exempel på innovation som har stor potential framåt är smarta, kommunicerande förpackningslösningar som utöver att skydda och transportera sitt innehåll kommer kunna ge information om sitt innehåll. Inom träbyggande har CLT, korslaminerat massivt trä, en ljus framtid som ett byggmaterial som är hållbart ur alla perspektiv. Det finns även en växande efterfrågan på dissolvingmassa och annan skogsbaserad råvara för textilproduktion när modeindustrin nu vill ställa om till en mer miljö- och klimatsmart produktion.

Omställningen från fossilt till förnybart i alla samhällssektorer kommer ha stor inverkan på skogsindustrin. Det kommer öka efterfrågan och skapa nya marknader för biobaserade material. Här spelar europeisk och nationell lagstiftning stor roll.

¹¹ För mer information om skogs närings strategier för forskning och innovation se Skogs närings forskningsagenda. Här pekar närings ut de mest prioriterade forskningsområdena för ökad

konkurrenskraft och tillväxt i världens bioekonomi: <https://www.skogsindustrierna.se/skogsindustrin/forskning-och-innovation/skogsnaringens-forskningsagenda/>

Till exempel kommer Single-use-plastic-direktivet, som kan komma att förbjuda engångsartiklar i plast, få ha stor betydelse för skogsindustrin. Även den kommande digitaliseringen i samhället kommer att skapa nya möjligheter i hela den skogsindustriella värdekedjan genom exempelvis effektivare produktion och nya affärsmodeller. Samtidigt ligger den största klimatnyttan på kort sikt i att utveckla dagens produkter för nya användningsområden så att fossila produkter kan ersättas med biobaserade.

Forskningsinsatser nödvändigt

I utvecklingen av dagens produktionsprocesser och nya material krävs stora forskningsinvesteringar. Skogsnäringen lägger årligen 4 miljarder kronor på forskning, en siffra som behöver fördubblas på sikt enligt branschen. Industrin har börjat att öka sina forskningsinsatser successivt. Det är samtidigt viktigt att den offentliga finansieringen också ökar så att risken kan delas. Det kan påskynda övergången till den cirkulära bioekonomi som Sverige eftersträvar. Skogsnäringen behöver också öka sitt fokus på teknisk forskning kring befintliga processer. Den offentliga finansieringen måste bidra även här för att möjliggöra att dagens biobaserade produkter kan ersätta en allt större del av de fossilbaserade.

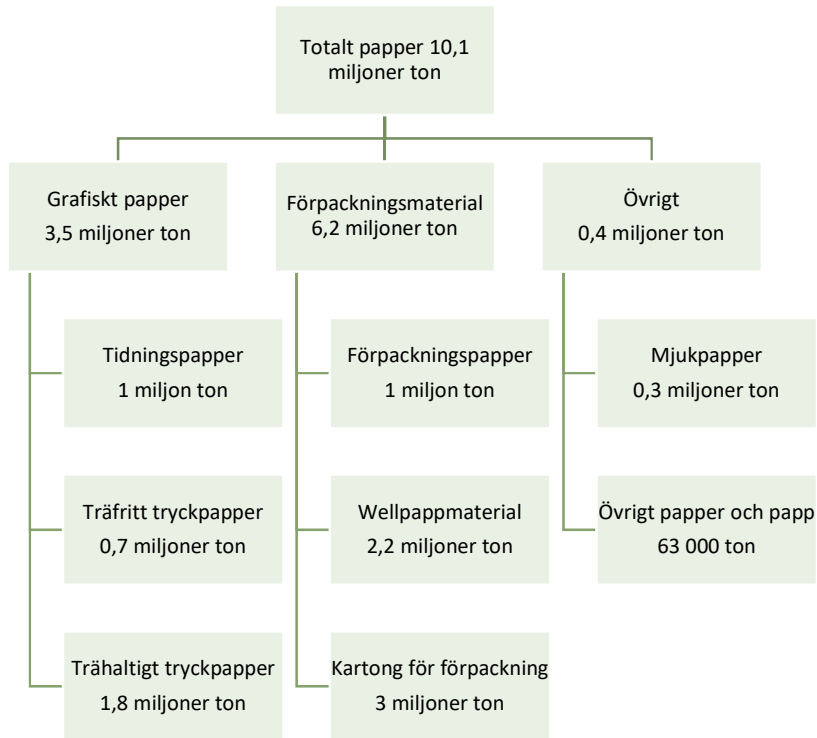
Appendix

Investeringar			
		2018	2019
Löpande priser i miljarder kronor	2017	prognos	prognos
Trävaror	1,47	1,69	1,50
Massa	4,97	3,29	1,66
Papper	7,00	7,66	3,97
Varor av papper	1,05	0,68	0,51
Varor av trä	1,62	1,26	0,85
Skogsindustrin	16,12	14,57	8,49
Totala industrin (B+C)	72,26	71,05	59,91
Näringslivets	144,52	142,03	119,75
Totala investeringar	310,40	323,20	329,40
Skogsindustrins andel av			
industrins investeringar	22,3%	20,5%	14,2%
näringslivets investeringar	11,2%	10,3%	7,1%
totala investeringar	5,2%	4,5%	2,6%

Sveriges pappersproduktion 2018

tusen ton	Produktion	förändring jämfört med förra året
Tidningspapper	977	-7,1
Träfritt tryckpapper	753	-5,7
Trähaltigt tryckpapper	1 757	-3,2
Grafiskt papper	3 487	-4,9
Mjukpapper	367	0,9
Förpackningspapper	1 016	-5,5
Wellpappmaterial	2 238	-4,0
Kartong för förpackning	2 968	1,6
Förpackningsmaterial	6 222	1,6
Övrigt papper och papp	63	-3,1
Totala leveranser	10 136	-2,7

Flödesschema pappersproduktion 2018

Flödesschema massaproduktion 2018

